

ZBIERKA ZÁKONOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1951

Vyhlášené: 27.12.1951 Časová verzia predpisu účinná od: 30.12.1959 do: 30.06.1966

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

103.

Z á k o n

zo dňa 19. decembra 1951

o jednotnej preventívnej a liečebnej starostlivosti.

Národné zhromaždenie Československej republiky usnieslo sa na tomto zákone:

Časť I.

Organizácia a vykonávanie preventívnej a liečebnej starostlivosti.

Úlohy preventívnej a liečebnej starostlivosti.

§ 1.

Štát poskytuje zdravotnú starostlivosť preventívnu a liečebnú jednotne tak, aby zabezpečil plynulú, sústavnú a hodnotnú starostlivosť o človeka, zameranú prednostne na pracujúcich a na zabezpečenie zdravého rozvoja novej generácie.

§ 2.

Jednotnú preventívnu a liečebnú starostlivosť plánujú, organizujú, riadia a kontrolujú Ministerstvo zdravotníctva a výkonné orgány národných výborov (ďalej len „orgány štátnej zdravotníckej správy“). Pri plnení svojich úloh sa tieto orgány v súčinnosti s dobrovoľnými organizáciami, najmä s Revolučným odborovým hnutím, opierajú o najširšiu účasť pracujúcich, ktorým náleží aj priama kontrola nad vykonávaním preventívnej a liečebnej starostlivosti.

§ 3.

Orgány štátnej zdravotnej správy a pracovníci v zariadeniach preventívnej a liečebnej starostlivosti sú povinní sústavne zvyšovať zdravotnú úroveň ľudu a plniť všetky svoje úlohy svedomite a v súlade s poznatkami vedy pri vedomí významu starostlivosti o zdravie človeka pre neustály rozvoj výrobných síl.

§ 4.

Orgány štátnej zdravotnej správy sú oprávnené robiť všetky opatrenia potrebné na zabezpečenie preventívnej a liečebnej starostlivosti; môžu najmä nariadiť:

- a) povinné zdravotné prehliadky obyvateľstva a diagnostické skúšky,
- b) povinné hlásenie určitých nemocí alebo iných skutočností významných s hľadiska zabezpečenia preventívnej a liečebnej starostlivosti,
- c) vykonávanie hromadných preventívnych a liečebných opatrení, ako aj opatrení protiepidemických,
- d) povinné liečenie určitých nemocí.

§ 5.

(1) Jednotná preventívna a liečebná starostlivosť zahŕňa najmä preventívnu starostlivosť, ošetrovanie v nemoci a pri úraze, pomoc v materstve, starostlivosť o chrup, pomoc pri zmrzačení, zohyzdení a telesných chybách, pomoc pri neplodnosti a rehabilitácii. Súčasťou preventívnej a liečebnej starostlivosti je i poskytovanie liekov a liečebných a ortopedických pomôcok. V rámci preventívnej a liečebnej starostlivosti sa tiež rozhoduje o pracovnej schopnosti, pokiaľ toto rozhodovanie neprislúcha iným orgánom.

(2) Štát poskytuje preventívnu a liečebnú starostlivosť

a) bezodplatne

1. zamestnancom, osobám im naroveň postaveným a ich rodinným príslušníkom,
2. členom výrobných družstiev a ich rodinným príslušníkom,
3. dôchodcom a ich rodinným príslušníkom,
4. všetkým deťom do 15 rokov v úplnom rozsahu,
5. všetkým ženám, pokiaľ ide o starostlivosť poskytovanú v súvislosti s pôrodom,
6. členom jednotných roľníckych družstiev a ich rodinným príslušníkom, pokiaľ tieto družstvá uzavreli zmluvu o nemocenskom poistení, v rozsahu a za podmienok určených touto zmluvou,
7. členom jednotných roľníckych družstiev a ich rodinným príslušníkom, pokiaľ tieto družstvá neuzavreli zmluvu o nemocenskom poistení, a jednotlivo hospodáriacim roľníkom, spolupracujúcim členom ich rodín a rodinným príslušníkom, ako i pracovníkom, ktorí vykonávajú len príležitostné zamestnanie, pri pracovnom úraze (nemoci z povolania),
8. všetkým občanom, pokiaľ ide o preventívnu starostlivosť, o liečenie aktívnej tuberkulózy a pohlavných nemocí a o určité služby pri ostatných prenosných nemociah;

b) za úhradu v ostatných prípadoch; ak osoby povinné na úhradu nemôžu ju znášať bez ohrozenia vlastnej výživy alebo výživy osôb, voči ktorým majú výživovú povinnosť, poskytne sa preventívna a liečebná starostlivosť na účet štátnej zdravotníckej správy.

(3) Ministerstvo zdravotníctva môže po dohode so zúčastnenými ústrednými orgánmi rozšíriť rozsah preventívnej a liečebnej starostlivosti a okruh osôb, ktorým sa táto starostlivosť poskytuje bezodplatne, ako i upraviť spôsob konania vo veciach preventívnej a liečebnej starostlivosti a určiť, kedy sa poskytuje náhrada cestovných a iných výdavkov vzniknutých pri poskytovaní tejto starostlivosti a kedy a v akej výške sa na určité služby pripláca.

§ 6.**Zdravotné obvody.**

Poskytovanie základnej preventívnej a liečebnej starostlivosti je organizované podľa zdravotných obvodov, ktorých vymedzenie vykonávajú národné výbory podľa smerníc Ministerstva zdravotníctva.

Výkonné zariadenia.**§ 7.**

Štát poskytuje preventívnu a liečebnú starostlivosť v územných a závodných zdravotníckych zariadeniach. Ak slúžia zdravotnícke zariadenia trvale zároveň účelom vysokoškolskej lekárskej výuky, označujú sa ako fakultné.

§ 8.

Všetky zariadenia preventívnej a liečebnej starostlivosti zriaďujú a prevádzajú, pokiaľ tento zákon neustanovuje inak, orgány štátnej zdravotnej správy.

§ 9.

Závody sú povinné zo svojich prostriedkov zriaďovať a udržiavať závodné zariadenia pre preventívnu a liečebnú starostlivosť o svojich pracujúcich. Náklady na tieto zariadenia sa uhradzujú z prostriedkov závodu s výnimkou vecných nákladov na vystrojenie závodných zariadení zdravotníckymi prístrojmi a nástrojmi a na udržiavanie týchto prístrojov a nástrojov, na zásobenie zdravotníckymi potrebami, a osobných nákladov na pracovníkov pre zdravotnícku prevádzku, ktoré znášajú orgány štátnej zdravotnej správy.

§ 10.

Minister zdravotníctva môže po dohode s kompetentným ministrom dať socialistickým právnickým osobám súhlas na to, aby za obdobných podmienok ako závody zriaďovali a udržiavali jednotlivé zariadenia preventívnej a liečebnej starostlivosti.

§ 11.

(1) Zariadenia preventívnej a liečebnej starostlivosti môžu sa v záujme prehĺbenia tejto starostlivosti alebo v záujme hospodárnejšieho zvládnutia ich úloh účelne združovať navzájom medzi sebou alebo i s inými zdravotníckymi zariadeniami.

(2) Všetky zariadenia preventívnej a liečebnej starostlivosti sú podriadené národným výborom alebo vzhľadom na ich význam priamo Ministerstvu zdravotníctva.

§ 12.**Osobná a vecná pomoc.**

(1) Ak nemožno zabezpečiť plnenie naliehavých úloh preventívnej a liečebnej starostlivosti prostriedkami na to určenými, môže okresný národný výbor uložiť potrebnú osobnú a vecnú pomoc, najmä pre zabezpečenie dopravy a spojenia. Ak je však ohrozený život, je povinný poskytnúť potrebnú pomoc každý i bez vyzvania okresného národného výboru.

(2) Náhradu za stratu na odmene za prácu a za skutočnú škodu na veciach, ktoré vznikly plnením povinnosti podľa odseku 1, poskytne okresný národný výbor.

Časť II.**Kúpeľná starostlivosť****§ 13**

Osobám, ktorých zdravotný stav to vyžaduje, môže sa poskytnúť preventívna a liečebná starostlivosť, pri ktorej sa využívajú predovšetkým miestne prírodné liečivé zdroje alebo priaznivé klimatické podmienky (kúpeľná starostlivosť).

§ 14

(1) Náklady kúpeľnej starostlivosti za osoby, ktorým sa poskytne táto starostlivosť bezodplatne, uhradzujú kúpeľným zariadeniam orgány, na účet ktorých sa má kúpeľná starostlivosť poskytovať, pokiaľ osobitné predpisy neustanovujú inak. Ostatným osobám sa poskytuje kúpeľná starostlivosť

za úhradu na ich vlastný účet; ak osoby povinné na úhradu nemôžu ju znášať bez ohrozenia vlastnej výživy alebo výživy osôb, voči ktorým majú vyživovaciu povinnosť, uhradí náklady kúpeľnej starostlivosti štátna zdravotnícka správa.

(2) Kúpeľná starostlivosť sa vykonáva výhradne v kúpeľných zariadeniach štátnej zdravotníckej správy, ktoré určí a ktorých správu a prevádzku upraví minister zdravotníctva.

§ 15

Ministerstvo zdravotníctva určí po dohode so zúčastnenými ústrednými orgánmi podmienky a spôsob poskytovania kúpeľnej starostlivosti; môže tiež určiť, kedy sa aj mimo prípadov uvedených v § 14 poskytuje kúpeľná starostlivosť bezodplatne a na čí účet.

Časť III.

Ustanovenia vykonávacie, prechodné a záverečné.

§ 16.

(1) Minister zdravotníctva sa splnomocňuje, aby vydával podrobné predpisy na vykonanie časti I, najmä aby

1. podrobne upravil poskytovanie preventívnej a liečebnej starostlivosti a vykonávanie posudkovej služby, a to pokiaľ ide o poistencov národného poistenia nemocenského po dohode s jednotnou odborovou organizáciou,
2. určil po dohode s ministrom-predsedom Štátneho úradu plánovacieho a ministrom financií spôsob a výšku úhrady za starostlivosť poskytovanú podľa ustanovenia § 5 ods. 2,
3. vydal po dohode s jednotnou odborovou organizáciou podrobné predpisy o poskytovaní základnej preventívnej a liečebnej starostlivosti v zdravotných obvodoch,
4. vydal podrobné predpisy o úlohách jednotlivých druhov zariadení, o ich vnútornom členení a ich prevádzke,
5. vydal po dohode s ministrom vnútra podrobné predpisy o správe jednotlivých zariadení a ich účelnom sdružovaní,
6. určil normy osobného a vecného vstrojenia a spotrebné normy v zariadeniach,
7. určil po dohode s jednotnou odborovou organizáciou, ktoré zariadenia sú závody povinné zriaďovať a udržiavať podľa svojho druhu, rozsahu a významu (normy preventívnej a liečebnej starostlivosti o pracujúcich v závodoch), a po dohode s kompetentnými ministrami bližšie určil, ako majú byť rozdelené náklady na prevádzku týchto zariadení medzi závodmi a orgánmi štátnej zdravotnej správy,
8. vydal po dohode s ministrom financií a jednotnou odborovou organizáciou smernice pre poskytovanie náhrad podľa § 12 ods. 2,
9. prispôbil doterajšiu sieť zdravotníckych zariadení organizácii podľa tohto zákona.

(2) Podrobné predpisy na vykonanie časti I v odbore Ministerstva dopravy, pokiaľ ide o preventívnu a liečebnú starostlivosť na železničiach, a v odbore Ministerstva vnútra vydajú a potrebné odchýlky určia kompetentní ministri po dohode s ministrom zdravotníctva; sú oprávnení najmä určiť, že zariadenia preventívnej a liečebnej starostlivosti zriaďujú a prevádzkujú orgány v odbore ich pôsobnosti.

(3) Vláda upraví nariadením podmienky a rozsah poskytovania preventívnej a liečebnej starostlivosti požívateľom dôchodkov podľa zákona č. 164/1946 Sb., o starostlivosti o vojenských a vojnových poškodených a obeť vojny a fašistickej perzekúcie, a iným osobám, na ktoré sa vzťahuje uvedený zákon.

§ 17.

(1) Dňom 1. januára 1952 prechádzajú do vlastníctva štátu bez náhrady nehnuteľné i hnutelne veci Ústrednej národnej poisťovne, ktoré slúžia alebo sú určené výhradne alebo prevažne na zdravotnícke účely s výnimkou vecí, ktoré slúžia alebo sú určené na vykonávanie osobitnej liečebnej starostlivosti.

(2) Minister zdravotníctva po dohode s Ústrednou radou odborov určí, ktorý majetok prechádza podľa ustanovenia odseku 1 do vlastníctva štátu, a určí prípadné odchýlky.

(3) Do vlastníctva štátu prechádzajú dňom 1. januára 1952 za náhradu aj nehnuteľnosti, ktoré nie sú vo vlastníctve Ústrednej národnej poisťovne, ale slúžia výhradne alebo prevažne na prevádzku ambulatórií alebo zdravotníckych stredísk.

(4) Pre prevzatie majetku uvedeného v odsekoch 1 a 3 platia ustanovenia časti I zákona č. 185/1948 Sb., o zoštatnení liečebných a ošetrovacích ústavov a o organizácii štátnej ústavnej liečebnej starostlivosti.

(5) Hnutelne veci, ktoré sú časťou majetkových podstát národných podnikov a slúžia alebo sú určené pre zdravotnícku prevádzku závodných zariadení v rozsahu zodpovedajúcom ustanoveniu § 9, prevedie kompetentný minister do právomoci ministra zdravotníctva, ktorý o tomto majetku urobí potrebné opatrenia v odbore vlastnej pôsobnosti.

§ 18.

Opatrenia urobené vo shode s ustanoveniami tohto zákona pred jeho účinnosťou platia ako opatrenia urobené na jeho vykonanie.

§ 19.

(1) Zrušujú sa všetky predpisy, ktoré sa vzťahujú na veci upravené týmto zákonom, najmä

1. zákon č. 68/1870 r. z., o organizácii verejnej služby zdravotnej a predpisy vydané podľa neho,
2. zák. čl. XIV/1876, o usporiadaní verejného zdravotníctva a predpisy vydané podľa neho,
3. zákon č. 332/1920 Sb., ktorým štát prejíma výkony zdravotne-polícajné, v znení zákona č. 236/1922 Sb., a predpisy vydané podľa neho,
4. vládne nariadenie č. 279/1942 Sb., o verejnom zdravotníctve, v znení vládneho nariadenia č. 188/1944 Sb., a predpisy vydané podľa neho,
5. ustanovenia §§ 27 až 31 a § 59 zákona č. 164/1946 Sb.,
6. zákon č. 49/1947 Sb., o poradenskej zdravotnej starostlivosti a predpisy vydané podľa neho,
7. ustanovenia zákona č. 99/1948 Sb., o národnom poistení, v znení zákona č. 269/1949 Sb., a predpisov vydaných podľa neho, pokiaľ sa vzťahujú na veci upravené týmto zákonom,
8. ustanovenia časti II zákona č. 185/1948 Sb.,
9. vládne nariadenie č. 49/1949 Sb., o správe štátnych liečebných a ošetrovacích ústavov.

(2) Do vydania predpisov podľa tohto zákona sa postupuje primerane podľa predpisov doterajších, pokiaľ nie sú v rozpore s týmto zákonom.

§ 20.

Ustanovenia tohto zákona sa nevzťahujú na preventívnu a liečebnú starostlivosť v odbore brannej moci a pohraničnej stráže; jej obdobnú úpravu podľa zásad tohto zákona vykonajú kompetentní ministri.

§ 21.

Tento zákon nadobúda účinnosť dňom 1. januára 1952; vykoná ho minister zdravotníctva po dohode so zúčastnenými členmi vlády.

Gottwald v. r.

Dr. John v. r.

Zápotocký v. r.

Plojhar v. r.

